

ДЗЮДО: СПОРТ ЧИ МИСТЕЦТВО?

Філіна В. А.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Постановка проблеми. Суспільство створює певну систему передачі інформації про духовні цінності свого часу, систему впливу на людину, за допомогою мистецтва [1, с. 142]. Мистецтво – це одна з форм суспільної свідомості, певний вид діяльності, досконале вміння в якійсь справі [2]. Тобто здатність людини втілювати в реальність щось прекрасне, унікальне, що викликає захоплення в публіки, а сама людина отримує задоволення від цього. Так, дзюдо – японське бойове мистецтво, назва якого буквально перекладається як «шлях м'якості» або «шлях гнучкості» здатне під час змагань викликати в публіки позитивні емоції та захоплення від краси виконання прийомів дзюдоїстами, від їхньої морально-вольової, фізичної, психологічної, техніко-тактичної підготовки.

В той же час поняття краса в мистецтві оспівувалося вже в творах ранньої класики Давньої Греції. Наприклад, ідеал гармонійно розвиненої людини розкривається в образі «Дельфійського кучера», у бронзовій статуї «Посейдона»; ідеал краси – в образі богині любові й краси Афродіти, якій характерна чітка гармонія пропорцій і форм її фігури; трактуванні рухів, у посмішці на обличчях воїнів, які зображені в композиціях, а також у фігурі Геракла, де все гармонійно,

естетично й красиво. [1, с. 142; 2]. На сьогоднішній день поняття краса та мистецтво є важливою складовою сприйняття світу людиною. В той же час у вивчених нами літературних джерелах недостатньо висвітлена проблема пізнання світу дитиною за допомогою дзюдо як японського бойового мистецтва, яке сприяє отриманню позитивних емоцій та захопленню від досконалого вміння застосовувати прийоми дзюдо в конкретних ситуаціях, а також в мистецтві нападати й оборонятися через наполегливі тренування, загартовуючи тіло і виховуючи волю [2].

Мета статті, яка становить складову нашого дослідження – розкрити зміст дзюдо як мистецтва та як спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дзюдо – це вид єдиноборства, що входить до програми олімпійських ігор. На відміну від боксу, карате та інших ударних стилів єдиноборств, основою дзюдо є кидки, больові прийоми, утримання та удушення, як у стійці, так і в партері [3]. Так, мистецтво в дзюдо проявляється в рухах тіла, які починають передавати якийсь зміст, про щось розповідати [4]. На думку науковців [6, 7] до краси гармонійно розвиненого тіла повинна прагнути сучасна учнівська молодь. В свою чергу, відчуття гармонійно розвиненої особистості допомагають навчатися, працювати, а також мати постійне бажання бути у формі [5]. В той же час, створення краси фігури за допомогою занять з дзюдо, або виконання прийомів дзюдоїстами з великою амплітудою в змагальному поєдинку є одним із прагнень мистецтва [4]. Слід зазначити, що ідеалом краси в дзюдо є спортсмен, яким захоплюються оточуючі.

Дзюдо створювалось з метою найефективнішого способу використання духу та тіла. В той же час, дане бойове мистецтво дзюдо дає можливість учням раціонально використовувати фізичну та розумову енергію. Основним завданням занять з дзюдо є духовне та фізичне вдосконалення особистості учня на основі вивчення тактики, техніки та філософії даного бойового мистецтва. Так, на думку засновника дзюдо Дзигоро Кано, краса жіночності, пластичності, гнучкості дзюдоїсток, найбільше

підходить змісту та духу дзюдо, аніж фізичне протиборство чоловіків із розвиненими м'язами. Слід відмітити, що для дзюдо як для мистецтва характерні мотивовані та невмотивовані функції: 1) внутрішнє прагнення до краси та гармонії; 2) відчуття зв'язку із Всесвітом; 3) застосування уяви без обмежень; 4) дотримання ритуалів дзюдо тощо.

Мотивованими функціями дзюдо як мистецтва є: 1) засіб спілкування з однолітками; 2) засіб створення позитивного настрою; 3) засіб пропагування здорового способу життя тощо. Тому, виходячи з вище зазначених функцій дзюдо в житті учнівської молоді відіграє одну із головних ролей, впливаючи на всі сфери життєдіяльності. Варто відмітити, що заняття з дзюдо сприяють формуванню позитивних рис характеру учня: доброта, щирість, наполегливість, стриманість, воля до перемоги тощо. Також, школяр має можливість удосконалитися та розвиватися відвідуючи заняття з бойового мистецтва – дзюдо. В той же час, завданнями занять з дзюдо як виду спорту є сприяння гармонійному і всебічному розвитку особистості, зміцненню здоров'я, пропагуванню здорового способу життя.

Головною особливістю дзюдо як виду спорту є проведення змагань різного рівня. Ще в часи первіснообщинного ладу людині доводилося вступати в поєдинки, в процесі яких формувалися та вдосконалювалися певні навички та звички, тактичні прийоми. Людина шукала раціональні способи та засоби єдиноборства, які забезпечували їй перемогу з найменшою затратою сил та мінімальним ризиком. В той же час, в численних війнах вирішувалися долі багатьох народів, а результат боїв в основному залежав від мистецтва воїнів вести боротьбу, використовуючи елементи дзюдо. На сьогоднішній день дзюдо як вид спорту та як вид мистецтва відіграє вагому роль у фізичному вихованні учнівської молоді, оскільки дзюдо – це не просто вид боротьби, а один із засобів всебічного гармонійного розвитку особистості.

Висновки. Мистецтво в дзюдо проявляється в рухах тіла, які починають передавати якийсь зміст, про щось розповідати, наприклад під час виконання певної техніко-тактичної дії тощо.

Для дзюдо характерне внутрішнє прагнення до краси та гармонії. За допомогою дзюдо як виду спорту можна бути не лише гармонійно розвиненою особистістю, а й досягнути олімпійських вершин.

Список літературних джерел

1. Дяченко А. А. Зміст та ефективність авторської програми підвищення рівня фізичного стану дзюдоїстів на етапі початкової підготовки. Теоретико-методичні основи управління процесом підготовки спортсменів різної кваліфікації: колективна монографія /за заг. ред. В. М. Костюкевича. Вінниця: ТОВ «Планер», 2018. С. 316 – 329.

2. Крилова С. А. Краса людини в життєвих практиках культури. Досвід соціальної та культурної метаантропології і андрогін-аналізу: монографія. Видання 2-е, перероблене і доповнене. К.: КНТ, 2019. С. 129.

3. Мартыненко В. С. История зарождения дзюдо. Педагогические исследования и разработки 2019: сборник статей III Международного научно-исследовательского конкурса. Пенза: МЦНС «Наука и Просвещение». 2019. С. 52 – 54.

4. Масенко Л. В., Мельниченко О. С. Вплив занять японськими бойовими мистецтвами на психологічний стан та властивості нервової системи дітей. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ; Тампере, 07 грудня 2021 р. / за ред. Є. О. Романенка, І. В. Жукової. Київ; Тампере: ГО «ВАДНД», 2021. С. 178 – 172.

5. Петриковський А. І., Баран Ю. С. Тіло. Розум. Життя. Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності: Зб. наук. праць XV Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів. Львів: ЛДУ БЖД, 2020. С. 408 – 409.

6. Северин Н. В., Северин В. Д. Мистецтво і технічний прогрес. Філософія в сучасному світі : матеріали 1-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 20-21 листопада 2020 р. / гол. ред. Я. В. Тарарєв ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т" [та ін.]. Харків : Мадрид, 2020. С. 142 – 146.

7. Чернявська М. В. Формування естетичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах професійної підготовки. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 74. Т. 3. С.